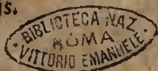
DISSERTATIO POLITICA,

DE IVRE MONARCHIÆ *liberæ*;

SEV

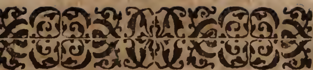
De mutuis Regis abſoluti, & Subditorum eius officijs.

M. DC, XV.

57

PRÆFATIO.

Issertatiunculam hanc, quam vobis offero, Populares dilecti, *prout ab amore, erga salutem vestram profecta ita quæso grato animo suscipite. ...d lubens simul & tædiosus, & in... ...tuosus essem. Quare si sententijs ...est referta, saltem breuis est. Multa ...assis in ea desiderabitis, quod vt ex... ...tis, considerate vobiscum diligenter, ...ic tantum vera fundamenta, qui... viam rectam vos doceam, iacere: ...bus vero refutandis aduersariorum ...umentis non terere. Si rem attentius ...bicitis, confido vos comperturos, va...sima quæq; eorum tela, aut contra...*

rijs thesibus aut tacitis instantijs, & obiectionibus (quanquam indirecte semper) retorta & repercussa esse. Mihi enim propositum est alios instituere, neminem, si fieri possit, lacessere. Fructus, quem hinc ad vos redire peropto, est, partim vt secundum fundamenta à me allata actiones vestras omnes sic instituatis, vt deinceps quam ingressi estis proborum parentiumque Regi *suo Subditorum viam semper insistatis: partim vero vt si in eos incideritis, qui laudabunt aut excusare conabuntur, præteritas, quæ in hoc regno vel alibi eruperunt,* Rebelliones, *aduersus Sirenos eorum cantus exempla particularia, quæ adducturi sunt, ad normam horum principiorum reuocando, armati sitis. Qua ratione fiet, vt recte iudicetis, sententiam ferentes de omni actione pro*

qua-

qualitatibus eius solum: non autem ex præconceptis vestris de authoribus existimationibus: Sic repentes qui vobis ex vsu sint, labores meos susceptos iniucunditatem ac delectationem vertetis. Sed ne præfatio hæc iusto sit longior, finē facio: vosque Deo commendo: me vero æquis vestris, & à charitate profectis censuris.

C. Φιλόπατρις.

DE IVRE MONARHIÆ LIBERÆ,

Seu

De mutuis Regis liberi & Subditorum eius officijs.

QVEMADMODVM populo vniuscuiusq; loci nihil magis necessarium, secundum Dei sui cognitionẽ, vera fidelitatis suæ & obsequij, pro ea forma regiminis, quæ inter ipsos stabilita est, notitia: inprimis autem in Monarchia (quæ forma vtpote referens Diuinitatem, proxime accedit ad perfectionẽ, prout doctissimi ac sapientissimi quiq; post hominum memoriã vno consensu tradiderunt: cum vnitas rerum omniũ sit perfectio) Ita ignorantia & (quæ peior

ior eſt) falſa opinio multitudinis, opera eorum excæcatæ, qui ſe ad docendum rerum ignaros aptos eſſe exiſtimant nonnullis, ijsque florentiſſimis Rebuspublicis attulit exitiũ: tot etiam ac tam graues coaceruauit calamitates, quæ alijs extremã minarẽtur deſolationẽ Fælix vero ſucceſſus & arridẽs, quem ſæpe habuit rebellio cõtra principes ſeculis ſuperioribus (tanta fuit temporis calamitas & iniuria) tanquam praxis quædam, plurimos in errore ſuo confirmauit: etſi nullum argumentum ſit fallacius, quam ſi ſemper de cauſæ bonitate ac iuſtitia ex euentu iudicium feratur prout pluribus infra ſum confirmaturus.

Quanquam vero omnibus Rebuspubl. cognitio hæc neceſſaria eſt: nulla tamen vnquam fuit, inde ab ipſo rerum primordio, quæ magis ea indiguerit, atque hæc ipſa noſtra, quæ tamdiu inordinata & turbata iacuit. Ab hac enim & quidem vna ignorantia, quam attigi, infinitæ illæ calamitates, miſe-

riæ, & ἀταξίαι, tanquam vberrima ſcaturigine manarunt: quas multi ſenſerunt potius quam cauſas earum cognouerunt, aut attenderunt. Amor itaque mihi innatus, quo patriam hanc meam perſequor, miſericordia etiã, qua commoueor, dum eam videam tam diu diſtractam, tanquam careat vera illa obſequij ſubditorum in principem ſuum cognitione, impulit me tandem, vt ſilentium abrumperem, cum vt conſcientiam meam erga vos (populares dilecti) exonerarem: tum vero vt vos vbi reſciueritis, vnde hæc veſtra tam multa & infinita mala, quorum fructus acerbiſſimos nimis diu guſtatis, orta ſint, cognitione ac fuga ipſius cauſas, iuſtiſſimos & deplorandos eius effectus, qui ipſam ſemper & neceſſario comitantur, auertere & vitare poſſitis.

Statui ergo hac diſſertatiuncula, tantum vera mutui officij & obligationis inter liberum & abſolutum Monarchã & ſubditos fundamenta proponere: nõ autem reſpondendo theſibus contra-

tijs,quas non puduit nonnullos magno infinitæ multitudinis rerum ignaræ malo,ſuo vero ſempiterno & meritiſſimo dedécore literis mandare veſtra abuti patientia. Eis enim ſi reſpondiſſem,fieri non potuiſſet, quin interdum acrius in ipſorum perſonas inuectus eſſem. Quæ res potius contentiones inter lectores (prout probaſſent improbaſſentve) peperiſſet, quam ſolide eos in veritate inſtituiſſet. Hunc autem mihi vnum hic eſſe ad quem collimo, ſcopum, eum atteſtor, qui omnium corda ſcrutatur.

Primo igitur, cum Monarchia, vt dicebam, verum ſit exemplar Diuinitatis,ſolida fundamenta,quibus mihi ſuperædificandum eſt, ex ſacris literis proponam.

Secundo ex legibus huius Regni noſtri fundamentalibus.

Tertio ex lege Naturæ varijs ab ea petitis ſimilibus.

Adextremum grauiſſima ſpecioſiſſimaq; incommoda,quæ contra poſſunt obijci,diluam. A 5 Of-

Officium Principis erga ſuos ſubditos tam perſpicue multis Sacræ Scripturæ locis deſcriptum extat: tamque manifeſte ab omnibus bonis principib. ſecundum iuramentum præſtant in ſua inauguratione, agnoſcitur: vt nihil neceſſe ſit, in eo declarando diutius immorari. Pauciſſimis igitur illud percurro.

Reges à Rege prophetico *Dij* dicuntur, eo quod in terris Dei ſolio inſident, eiq; adminiſtrationis ſuæ rationẽ reddere tenentur. Officium ipſorum eſt,
Pſal. 101. populo iuſtitiam & iudicium adminiſtrare, vt idem Propheta loquitur, euehere bonos: punire malos: Bonas leges inter ſuos ſtabilire: Et vt eis præſtent obedientiam, efficere: vt à multis pijs Regib. Juda factitatum eſt. Pacem populi promouere ac fouere quemadmodum iterum Dauid docet: omnes quæ inter eos incidere poſſunt, controuer-
1. *Reg.* 3. ſias, quod fecit Salomo, decidere: Miniſtros Dei eſſe, bono eorũ, qui bona faciunt, & vt tales in eos vindicare, qui quod

quod malũ eſt agunt, vt habet Apoſtolus. Denique vt decet bonos Paſtores egredi egrediq; coram ſuis ſubditis, & proſperitate ſua eorum tranquillitatẽ & incolumitatem procurare. Sicut *1.* Sam. & apud Ieremiam habetur.

Hac de cauſa non ſolum Reges noſtri, verum etiã omnes ac ſinguli Chriſtiani Monarchæ in ſolenni ſua inauguratione iurant, *Primum* ſe Religionem eam, cuius pro tempore in ſua ditione ſit profeſſio, ſecundum eas leges quib. ſtabilita eſt, conſeruaturos: omnes a. qui exercitium eius publicum mutare aut perturbare conabuntur, punituros. *Deinde* ſe iuſtas omnes ac laudabiles leges ab anteceſſorib. ſuis latas defenſuros, eaſdem adminiſtraturos, vtq; ex ijs violatores earundem pœnis efficiantur curaturos. *Poſtremo* ſe regnum vniuerſum & ſingulos, qui in eo ſunt, ſtatus & ordines, vt antiquis fruantur priuilegijs immunitatibusque tam aduerſus omnem vim externam quam internam tuituros & pro pugnaturos.

Ad summam, iurat vnusquisque Monarcha Christianus, se id curaturum, vt salus & prosperitas populi sui promoueatur, firmetur, defendatur: non solum antiquas Regni leges tuendo & exequendo, nouasque (prout necessitas & mali hominum mores requirere videbuntur) sanciendo: Sed etiam alia omnia media, quæ quidem prouideri possunt adhibendo: Se etiam omnibus imminentib. eis periculis occursurum: concordiam, prosperitatem, vrbanitatemque inter ipsos, tanquam benignũ patrem & sollicitum vigilem foturum, maiorem de ipsis quam de se curam gerens: cum sciat se ipsorum, non illos ipsius causa esse constitutum: ac propterea magno illi Deo, à quo tanquam vicarius ipsis, vt quantum potest, sub animæ suę periculo omnium eorum tam corporis quam animæ curet salutem, præfectus est, rationem redditurum esse.

Atque hoc iuramentum, quod præstant Monarchæ cum Regnum ineunt,

clarissima est ciuilis & fundamentalis Lex, per quam Regis munus & officium definitur.

Legem Naturæ quod attinet, Rex ex ea solemni sua inauguratione fit pater totius populi sui. Quemadmodum autem ex officio paterno tenetur pater curare, vt liberi sui alantur, honeste educentur, pieq; regantur: ita etiam Regis est omnium subditorum suorum affici sollicitudine, vt pater omnes, labores ac molestias liberorum suorum causa susceptas, exiguas optimeque collocatas existimat, modo in ipsorum cedant commodum. Sic etiam Princeps de suis quos perfert subditorum gratia debet statuere. Vt benigni patris est, ea omnia pericula & incommoda, quæ natis suis accidere queunt, prouidere, eaque omni conatu, etiam cum capitis sui discrimine propulsare. Ad eundem modum Rex subditorum suorum pericula perspicere, anteuertere, & ab eorum ceruicibus depellere tenetur. Sicut patris iram & in filios, à quibus

offen-

offenſus eſt,animaduerſio quamdiu reliqua ſpes eſt emendationis attemperanda eſt miſericordia: ita etiam Regis in quoſuis ſuos ſubditos, qui ad eum delinquunt modum. Denique vt rem in pauca contraham, quemadmodum patris eſt nulla re delectari magis cura de liberorum ſuorum ſalute: exultans, ſi bene contra indolens ſi ipſis male ſit: item ſubire diſcrimina,vt tuti ſint labores ſuſcipere, vt quieſcant: vigilare vt ſomno fruantur: vnico verbo ſtatuere omnem quam in hoc mundo conſequi poteſt beatitudinem,atque adeo vitam ſuam conſiſtere & vigere magis in eis quam in ſeipſo:ſic etiam principem erga ſuos ſubditos affectum eſſe decet.

Iam vt ad alterum membrum huius mutui vinculi accedam,id eſt, officium & obedientiam,quam ſubditi Regi ſuo præſtare tenentur: fundamentum eius peto ex verbis Prophetæ Samuelis diuinitus inſpiratis:poſtquam mandaſſet ei Deus,vt petitioni populi, Regem eis eligendo & vnctione confirmando an-

nue-

nueret. Qui locus bene intellectus cũ maxime huc faciat, ipsissima textus verba adscribenda putaui.

9. Nunc itaque ausculta voci illorum, veruntamen cum sedulo contestatus fueris contra eos, & indicaueris eis rationem istam Regis, qui regnaturus est super eos.

10. *Itaq; indixit Samuel omnia verba Jehovæ populo petenti à se Regem.*

11. *Ac dixit: Hæc erit ratio ipsa Regis, qui regnabit super vos: Filios vestros accipiet, vt sibi disponat in currib. suis: Et in equitibus suis, vt currant ante currum suum.*

12. *Et ad disponendum sibi chiliarchas & præfectos quinquagenis, & ad arandum arua sua, & ad metendum messem suam, & ad faciendum instrumenta bellica sua, & instrumenta curruum suorum.*

13. Si-

13. *Similiter filias vestras accipiet in vnguentarias, in coquas & in pistrices.*

14. *Etiam agros vestros, & vineas vestras ac olivueta vestra optima accipiet, & dabit seruis suis.*

15. *Semina quoq; vestra & vineas decimabit, & dabit aulicis primoribus suis & seruis suis.*

16. *Seruosque vestros & ancillas vestras ac iuuenes vestros præstantissimos & asinos vestros accipiet, adhibebitque ad opus suum.*

17. *Greges vestros decimabit, denique vos eritis ei serui.*

18. *Adeo vt clamaturi sitis die illa propter Regem vestrum quem elegeritis vobis. Sed non exaudiet vos Jehoua die illa.*

19. *Renuerunt tamen populus au-*

ſcultare voci Samuelis, & dixerunt, nequaquam, ſed Rex præerit nobis.

20. *Vt ſimus nos quoq; ſicut omnes iſtæ gentes & vindicet nos Rex noſter, & precedens ante nos gerat bella noſtra.*

Hæc verba Samuelis à ſpiritu Dei dictata eſſe, nulla preter iſtam eget probatione: quod verba ſint S. Scripturæ: *quæ omnis* vt loqtur Apoſtolus, *diuinitus inſpirata eſt.* Quod quidem principium nemo vere Chriſtianus vnquam negaturus eſt. Vnde neceſſario conſequitur, hos ſermones nõ eſſe profectos ab vlla, quæ Prophetæ, vtpote inuito imperiũ, quod iam diu geſſerat, deponenti, ac proinde cupido populo diſſuadenti, Regis gubernationem inuiſam ei atq; odioſam reddendo, importunam precem, qua Regem ſibi præfici rogabant, ineſſet ambitione. Nam vt è textu clarum fit, eos hoc fine alloquitur, vt abſolute concedat eorum petitioni, prout Deus ipſi totidem verbis iniunxerat, dicendo. *Auſculta voci populi.*

Atqui multis velle dissuadere illud ipsum, quod concessurus veniebat, virum prudentem parum decuisset, nedum summi Dei prophetam. Similiter vita eius post acta satis ostendit, præcedentem petitionis populi & diuturnam recusationem ab omni animi elatione fuisse remotissimam: quod etiam intercessio eius & quasi importunitas apud Deum, pro Saulis incolumitate satis comprobauit. Immo quanquam Deus ipsi declarasset, se iam Saulem reprobasse, ne esset Rex: tamen non destitit ab instituta pro ipso apud Deum interpellatione. Ista autem eius verba prophetiam non esse de Saulis primi Regis Israelitarum defectione, nō tantum ex eo palam est, quod scriptura nullam tyrannidis eius & violentiæ, faciat mentionem, (quæ tamen in ea, vtpote vera vitæ ac morum eorum Regum, quos describit tabella, prætermissa non fuisset, non magis quam alia vitia, quib. laborauit) sed etiam quod ipse à Deo propter virtutem ac dona Regi populi sui con-

conuenientia electus est. Apostasia autem qua postmodum à Deo defecit, à naturæ illius prauitate extitit, non autem ab aliqua Dei culpa: quem alij, qui contra statuunt, populo suo faciunt vitricum, quippe qui regimini populi sui omnium ineptissimum: & quidem volens elegerit: præsertim cum electio ista absolute & immediate penes Deum esset.

Contra autem planissimum est hanc Samuelis ad populum orationem eo spectasse vt appararet eum ad parendũ isti Regi, quem Deus ei erat daturus. Hæc causa est quod ipsis aperit, quam non ferendis qualitatibus nonnulli Reges eorum possent esse præditi, vt sic ad patientiam eos institueret: ne Dei resisterent ordinationi, perinde ac si hoc modo eos fuisset alloquutus.

Cum Deus importunæ vestræ petitioni, qua ab ipso Regem petiuistis, annuerit: peccaueritisq; abijciendo Dei iugum, & præfestinanter Regem quærẽdo: cauete plurimũ ab altero præci-

pitio, ne vestrum onus, quod petitione vestra Deus vobis imposuit, quantumuis graue ac molestũ esse videatur, eadẽ temeritate abijciatis. Nã quemadmodum Regem Deo non permittente & ordinãte, ferre nõ poteratis: ita etiã eo super vos constituto, imperiũ eius detrectare non potestis, nisi eodem Deo approbante. Tempestiue itaque patientia & humilitate vos ipsos armate, quandoquidem in eius vnius potestate est Regem deturbare, cuius est euehere & stabilire. Id vnum autem vestrum est, nempe vt obtemperetis, extrema ista de quibus vos nunc moneo, patienter ferentes, certo persuasi, non magis vobis licere ea abijcere, quam ipsissimam Dei manum vobis incumbentem.

Si vero lubet ipsa textus verba ordine perpendere, manifeste reuerentiam & obsequium, quæ modis omnibus Regi suo præstare tenentur subditi, nobis declarabunt.

Principio duo sunt quæ Deus Sa-

muel

mueli imperat: alterum vt populo petenti Regem annuat: alterum vt eos præmoneat de ijs, quæ ab aliquibus suis Regibus erant perpessuri, ne postmodum cum senserint laqueos prædictos, frementes & obmurmurantes dicant, nunq̃ Regem à Deo eramus accepturi, si nos præmonuisset, nos sic, queadmodum nunc, etsi nimis sero experimur, fore accipiendos. Id dicitur his verbis *Nunc itaque ausculta voci ipsorum. Veruntamen quantum sedulo contestatus fueris contra eos, & indicaueris eis rationem istam Regis, qui regnaturus est super eos.* Quod Dei mandatum dum Samuel exequitur, duo etiam facit.

Primum enim ijs declarat, quibus in rebus Rex eorum iustitiam & æquitatem violaturus sit.

Secundum omnẽ eis præcidit spem obtinendæ permissionis vtut Regiæ gubernationis eos distædeat, iugum illud quod Deus ipsis importunitate ipsorum adductus imposuisset excutiendi. Quæ æquitatis sunt, & Rex ipso-

rum non est obseruaturus his verbis exprimuntur.

11. Filios vestros accipiet, vt sibi disponat in curribus suis, & currant ante currum suum.

12. Et ad disponendum chiliarchas & præfectos quinquagenis & ad arandum arua sua, & ad metendum messem suam, & ad faciendum instrumenta curruum suorum.

13. Similiter filias vestras accipiet in vnguentarias, in coquas & in pristices.

Ea vero quæ Iustitiæ sunt à Rege ipsorum non obseruanda, sequentibus verbis enarrantur.

14. Agros vestros & vineas vestras, ac olïueta vestra optima accipiet & dabit seruis suis.

15. Semina quoque vestra ac vineas decimabit, & dabit aulicis suis & seruis suis.

16. Etiam greges vestros decimabit.

Quasi dicat: Præstantissimi & nobilissimi quique inter vos, abiectissima & maxime seruilia officia ei præstare cogentur. Patrimonio suo haud contentus ex optimis vestris agris, vineis, pomarijs, gregibusq; reditus sibi cõparabit:

bit: adeo vt lege ipsa naturæ Regioque munere ab ipso spretis & inuersis, vos liberi, agri, omnes deniq; vestræ possessiones, eius vnius vtilitati & libidini sint seruituræ.

Alterum quod continet, præmonitionem puta, qua ipsis non permissum iri docet, vt iugum abijciant; quod ipsis Regem importune petentib. Deus imposuerit, quantumuis imperiũ Regiũ fastidiant, ea his verbis proponitur.

18. Clamaturi estis die illa propter Regem vestrum quem elegeritis vobis: sed non exaudiet vos Iehoua die illa.

Sententia est: cum ipse euentus rerũ harum de quibus vos præmoneo, comprobauit veritatem: etsi eas frematis: tamen vobis onus hoc deponere nõ licebit: nõ tantũ eã ob causam ꝗ Rex talis vobis est à diuina ordinatione: verũ etiam ꝗ vos ipsi eum Regẽ vobis elegeritis, eaque ratione, omnibus in perpetuum scientes prudentesq; renunciaueritis priuilegijs, ex quib. eã potestatẽ postmodum essetis ad vos reuocaturi, quod Deus vobis non est concessurus.

Et vt nullum omnino vlli excusationi relinquat locum, aut contractus huius retractationi, postquam in iugi huius, omniumque quæ illud comitabantur, difficultatum, quas ipsis proposuerat, receptionem vltro consensissent, petit propheta, vt respondeant suæq; assentiātur propositioni: quod manifestum fit ab eorum responso, his verbis expresso,

19. Nequaquam, sed Rex præerit nobis.

20. Et nos etiam erimus sicut omnes aliæ nationes: & iudicabit nos Rex noster, & præcedet ante nos, bellaq; nostra geret.

Ac si dicerent: Contestatio hæc tua & iniquæ conditiones, quas nobis exponis, nos à proposito nostro non deterrebunt: Sed quicquid inest huic regimini boni vel mali suscipiemus, nec detrectamus, quin omnia & singula onera, quæ Regi nostro nobis imponere placebit, non minus quam aliæ Nationes feramus. Quæ quidem onera tanto æquiore portabimus animo, quanto maiores sunt vtilitates, quæ ex eo, quod

bella

68

bella noſtra geſturus eſt,ad nos ſunt reditur æ.

Cum itaque Regni huius & Monarchiæ conſtitutio inter Judæos, atq; eiuſdem lex,exemplar eſſe queat, imo debeat ad quod omnes Chriſtianæ & bene inſtitutæ Monarchiæ debeant cõformari,vtpote ab ipſomet Deo fundatæ, cuiusque lex ſacerrimo oraculo ipſius ore perlato ſit ſancita: quam tandem vendicare ſibi poſſunt ſpiritus feruentes menteſq; rebelles aduerſus vllã Monarchiam Chriſtianam libertatem: præſertim cum arrogare ſibi ac ſuis maiorem ea nullam poſſint,quam Dei populus ſibi tribuere potiſſet nec vlla vnquam Tyrannis maior ab vllo ſiue principe ſiue tyranno, quem quidem obijcere queant,fuerit exercita hac ipſa (ſi modo hominum corpora,eorum filios, filias, ſeruosque ſic crudeliter habere, nobiliſſimos quoſque viros ac mulieres in viliſſimam redigere ſeruitutem: fortunas eorundem expilare, & in ſuum vnius,aulicorum item & ſeruorum ſuorũ

conuertere & abuti commodum, tyrannis dici debeat) de qua populus Dei (cui tamen ne vlla ratione rebellet interdicitur) hic præmonetur? & quo magis magisq; veritas huius assertionis in sacris literis fundatæ ipsa praxi, quæ in ijsdem sæpe firmatur, elucescat: non legimus vsquam Prophetas authores fuisse subditis, vt in principem, quantumuis impium, rebellarent.

Quum Samuel, Deo id iubente, huic ipsi Regi Sauli denunciaret, regnũ eius laceratum esse ab ipso (quod reuera nihil aliud erat quam ipsum loco suo & dignitate mouere) mox tamen nulla alia interueniente eius actione, domum pacate reuersus est, lachrymarumque largis effusis riuis, à Deo precibus contendit; vt aliqua erga Saulem vteretur misericordia.

Dauid etiam, quanquam in Regis illius à Deo reiecti locum esset inauguratus & crudeliter ab eo non quod male sed quod optime de ipso esset promeritus, infestaretur: non solum vix ausus est, (etsi eum haberet in sua potestate) ve-

veſtimenta vncti Jehouæ, cui etiam verbis benedixit, attingere: verum etiam, cum ad eum veniret, qui profiteretur iactaretq; etſi falſo, ſe Saulis eſſe percuſſorem: abſq; vlla iudicij forma, aliaque in eum inquiſitione tantũ quod lingua ſe reum feciſſet, eum morte repentina afficiendum curauit.

Et quamuis nullus vnquã immanior extiterit perſecutor, nec tyrannus ſæuior Achabo: omnis tamen rebellio, quam Elias contra eum ſuſcitauit, fuga fuit in deſertũ, vbi deficientib. cibarijs à coruis ſuſtentatus eſt. Neminem autẽ fore exiſtimo qui dubitauerit, Samuelem, Dauidem, & Eliam non minorem habuiſſe populo perſuadẽdi poteſtatẽ, ſi abuti ſua authoritate ad excitandas contra hos tã impios Reges ſeditiones & Rebelliones ipſis fuiſſet integrum, quã vlli ſeditioſi concionatores noſtris temporibus cuiuſcunq; tandẽ fuerint Religionis, ſiue apud nos, ſiue in Gallia, qui præcipue occupati fuerunt in Rebellionibus mouendis & q̃dem ſpeciẽ pietatis & Religionis, habuerint.

Quod ipſum, vt & ea, quæ hactenus nonnihil attuli, Satyrice, non motus (Deus mihi teſtis eſt) aliquo in perſonas ipſorum odio, ſed vnicæ veritatis amore. Si quis vero vt populi palliet rebellium extraordinarijs nitatur eorum exemplis, qui in Scripturis leguntur, Reges de faſtigio ſuo deieciſſe aut interfeciſſe: qualia ſunt Jehu, & ſi quæ ſunt eiusmodi: Ei reſpondeo, præter quam quod populus ea deſtituatur authoritate, qua muniti fuere, quorum exempla adferuntur: ſi exemplis Sacræ Scripturæ extraordinarijs viuendum ſit: cædes ſub fidei prætextu vt in Ehude & Jaele: furtum vt in Iſraelitis Ægypto migrantibus, mentiri parentib. in fraudem fratris ſui, vt in Jacobo, hæc inquam omnia æque ac eodem iure, quo Rebellio contra principes, inter egregia facinora & præclaras virtutes erunt numeranda. Breuiter vt concludam, praxis quæ nobis in tota ſcriptura deſcribitur, comprobat ſubditos obedientiā iſti diuinæ legis axiomati præſtitiſſe:

ſtitiſſe: *Iudices non execraberis & principi populi tui non maledices.* 70

Vt igitur finem imponam primo aſſertionis meæ fundamento, claudant hanc eius partem duo apprime notanda exempla, quorum alterum ſub Lege, alterũ ſub Euãgelio nobis proponitur.

Sub lege propheta Jeremias populo Dei extremam minatur perniciem & interitum, ſi in Regem Babelis *Nebucadnezarem* rebellarent: Perſecutor erat, Idolatra, extraneus, tyrannus erat, & hoſtis capitalis libertatis eorum: nihilominus cum eum recepiſſent, & pro Rege ſuo agnouiſſent: non ſufficit prophetæ præcipere, vt ei præſtent obſequium: ſed etiam vult, vt pro eius proſperitate Deum rogent, & quidem adiecta ratione, quod in ipſius incolumitate ipſis pax futura eſſet.

Sub Euangelio, Rex ille cui iubet Romanos obedire Apoſtolus, & propter conſcientiam ſeruire, *Nero* fuit crudeliſſimus ille Tyrannus, æui ſui labes, mundi monſtrum teterrimum, nec minus

nus

nus quam Rex Babelis, perſecutor populi Dei idololatricus.

Si itaque defectio à Deo, in ſubditos ſuos tyrannis & perſecutio Sanctorum propter ipſorum profeſſionem efficere nō potuerunt, quin Spiritus Dei ſuis iniungeret ſub pœna longe maxima, vt hiſce Regibus omnem debitam ſincero cordis affectu, & quidem propter conſcientiam, obedientiam præſtarent: dantes hoc modo Cæſari, quod Cæſaris, & Deo quod Dei erat, vt Seruator loquitur: & praxis per totam S. Scripturam reſpondeat huic legi, quam ſanciuit Deus in Monarchiæ illius fundatione, (vt prolixe antea fuit declaratum) quæ tandem iſta impudens erit præſumptio & arrogantia in hominibus Chriſtianis, ſi vlli eorum eam hodie ſibi illegitimam vindicent libertatem, quam Deus proprio ſuo ac dilecto populo abnuit?

Quare ne ſim longior & paucis ſententijs, argumentis hiſce ex lege diuina allatis, ſuperſtructis, officiũ ſubditorũ erga regem ſuum complectar. *Aio*

Aio, eis Regi suo, tanquam Dei in terris vicario, esse obediendum: Mandata eius tanquam ministri Dei in omnibus, exceptis quæ directe Deo aduersantur, esse obseruanda: agnoscendum iudicem super eos à Deo constitutum, habentem quidem potestatem ipsos iudicandi, sed ab vno Deo iudicandum, cui soli iudicij sui rationem reddere tenetur, metuendum esse ab ijs tanquã iudicem, diligendum tanquam patrem: pro eo orandum tanquam pro defensore, vt perseueret in bono, si bonus: vt conuertatur si malus fuerit: sequenda & seruanda mandata eius iusta: declinandum ac fugiendum eius furorem in iniustis, nec resistendum esse ei, præterquam suspirijs & lachrymis ad Deum fusis: Secundum illud frequenter in Ecclesia primitiua persecutionis tempore, vsurpatum: *Preces & lachrymæ sunt arma Ecclesiæ.*

Iam

alia eſt longe ratio tam noſtri huius Regni, quam aliarum Monarchiarum bene multarum, quarum origo prorſus abſimilis.

Nam vt proditum eſt chronicorum noſtrorum monumentis, Inſula noſtra inprimis autem hæc eius pars, quam incolimus, vix culta cum eſſet & inhabitata à pauciſſimis, ijsq; barbaris, & ab omni propemodum ciuilitate alienis: Primus Rex noſter Ferguſius, & cum eo magna manus ex Hybernia, quæ diu ante noſtram Inſulam, culta fuit, aduenit: eaq; qua ſuis ex Hybernia adductis viribus qua beneuolentia auxilioq; incolarum, qui vltro partes eius ſequuti ſunt, ſubacta, ſe Regem & Dominum cum totius ditionis, tum etiã omnium incolarum conſtituit. Ex eo ipſe & ſucceſſores eius, longo poſt tempore quã rerum eſſent potiti, leges tulerunt ſtabiliueruntq;, prout ſibi res ferre videbatur. Veritas itaque directe refragatur ſi de ſtatu noſtro quæritur, falſæ eorum ſeditiones molientium ſcriptorum aſſertioni perſuadere nobis conantium

leges ſtatumqueRegni noſtri conſtitutum fuiſſe, antequam Rex vllus admitteretur. Contra enim clare probatum intelligitis, ſapientem Regem ad Barbaros venientem, ſtatum& formam regiminis primum inſtituiſſe, poſtea vero leges tuliſſe, ijſq; convenienter poſt eũ ſucceſſores.

Reges igitur in Scotia ante hominũ vllos ſtatus vel ordines inſtitutos ante comitia vlla, quæ Parlamenta vocant, celebrata, ante vllas leges latas fuerunt: & ab ipſis territorium (quod prius totum ipſorum erat) fuit diſtributum, ſtatus decreti, formæque regiminis introductæ & confirmatæ: Ex quo conficitur neceſſario Leges à Regibus non à Legibus Reges eſſe conſtitutos.

Quod vt amplius probetur, ab inſttumentis Archiui noſtri (quæ antiquiſſimas & fundamentales noſtras leges habent) patet Regem eſſe Dominum omnium bonorum: item Dominum directũ totius dominij, omnes autem ſubditos eſſe tantum eius vaſallos,

los,& quoſcunque poſſident agros eſſe ipſius, tanquam ſupremi domini Feuda: qui ea pro cuiuſque erga ſe meritis prorſus mutat, nouos erigit Baronatus, vetereſque vnit in conſulto Parlamento, omnique alio inferiori foro. Adeo vt ſi iniuriam committere cuiquam liceret (quanquam vltro concedam iniuriam pro iniuria habendam eſſe, à quocunque tandem alteri inferatur.) Regi melior prætextus eſſet, ſi pro arbitratu libituque ſuo omni alia deſtitutus ratione, agros ligijs ſuis hominibus & ſubditis tanquam ſupremus totius ditionis dominus auferret, eoſdem cui vellet, cum omnes ſint ipſius Feudum, donaret: quam ſubditis eſſe poteſt Regem de ſolio ſuo (quod licere ipſis authores male ſani ſentiunt) detrahendi, aliumque in locum eius ſufficiendi. Sed tam hoc quam illud, vt pote illegitimum & Dei repugnans ordinationi, æque indignum eſt, vt de eo boni cogitent, nedum vt effectum dare conari liceat.

Legibus his quas adduximus Regni noſtri Fundamentalib. reſpondet praxis cottidiana. In Parlamento enim (ꝙ quid eſt quam ſuprema Regis & vaſallorum eius curia?) Leges tantum rogant ſubditi, à Rege autem vno rogatu & ſententia ipſorum conſtituuntur. Quanquam enim Rex indies conſtitutiones ſanciat, indictis ijs pœnis, quas conuenire exiſtimat: idq; re nec cum Parlamento nec cum ordinibus communicata: non eſt tamen in vllorum comitiorum poteſtate, legem aliquam aut ſtatutum condere, niſi Regis accedente authoritate, quæ vim legis obtineat.

Et licet ſtirps Regia ſæpe fuerit alibi mutata, Regnis vi & armis ab vna ad aliam translatis, prout in vicino nobis Angliæ regno (nunquam in noſtro) accidit: idem tamen ius Regium in ditionem vniuerſam, eiuſq; incolas reliquarum liberarum eſt, quod huius noſtræ Monarchiæ. Nā cum ſpurius ille Normandiæ in Angliam veniret ſeq; Regē̄ eius conſtitueret; annon id factum

vi

vi & præpotente exercitu? Leges tulit, nullas accepit, veteres antiquauit, formam regiminis immutauit, multisque indigenis possessione sua pulsis & deturbatis extraneis, à quibus fuerat adiutus bona ipsorum dedit illosq; in eorundem locum substituit:

Quod ita esse vel illud etiam hodie arguit, quod bona pars Nobilitatis Anglorum ex Normandis oriunda est, eorumque Leges, quibus viuunt, non Anglico, sed spurij illius scriptæ sunt idiomate: Nihilominus successores eius felicissime eo regno in hodiernum diem potiti sunt, prout ij etiã fecerunt omnes à quibus ante ipsum Angli subacti sunt.

Et vt argumentum hoc finiam, Regem totius dominij supremum esse dominum, similiter firmatur varijs nostris legibus, etiam hodie vigentibus: Thesauraria nimirum de Hæredum defectu & spurijs. Nam si Thesaurus terra effossus inueniatur, cum pro derelicto habeatur, nemine eum asseruante, neç vtente, ex lege Regis esse intelligitur.

Si quispiam hæres agrorum bonorumue aliorum absque heredibus è vineis discedat: omnia eius tam mobilia quã immobilia ad Regem reuertuntur.

Si spurius legitimatione, quæ penes solum Regem est, non impetrata, nullisque ex se natis heredib. relictus moriatur: omnia eius bona similiter Regi cedunt. Quemadmodum autem, quod clare videtis probatum, Rex totius ditionis, ita etiam omnium qui eam incolunt, dominus est, habẽs in singulos vitæ ac necis potestatem, etsi enim nemo iustus princeps vita mulctabit vel infimum suorum nisi lege apertissima: tamen leges, ex quibus subditos plectit capite ab ipso vel saltem ab antecessoribus ipsius latæ sunt. Potestas igitur semper ab eo est.

Experientia etiam cottidana testatur, bonos & iustos principes nouas subinde ferre leges & constitutiones, pœnas earum transgressorib. irrogantes, cum tamen committere, quod eis prohibetur, antequam latæ essent, subditis crimini non fuisset.

Non

Non nego tamen antiquam legis & Regis definitionem, qua definitur Rex, Loquens lex: Lex vero Rex mutus. Nā reuera Rex qui ſuos non regit ſecundū leges, neque Deo adminiſtrationis ſuæ rationem reddere, nec beatum aut firmum Regnum habere poteſt.

Nam etſi verum ſit, quod pluribus probaui, Regem nimirum eſſe ſupra legem, cum & eius author ſit, & vim omnem, quam habet ei tribuerit: tamen bonus Rex non ſolum id operam dat vt ſubditos ſuos gubernet Legib. eorumque imperio præſcripto: ſed etiam omnes actiones ſuas ad eas conformat: ſemper innixus certiſſimo principio, ſalutem Reip. ſummam legem eſſe. Vbi vero animaduertit, leges eſſe ambiguas, aut nimis ſeueras: poteſt eas interpretari & mitigare, ne ſi non fiat, ſummum ius ſit ſumma iniuria. Leges itaq; generales publice latæ in Parlamento poſſent certis de cauſis & circumſtantijs Regi ſoli perſpectis ab eo mitigari, earumque adminiſtratio ſola ipſius authoritate differri.

Similiter etiamsi dixerim horũ Regem actiones suas ad Legis normam directurum: tamen ad eam normam non adstringitur necessitate, sed voluntate & causa exempli, quod subditi imitentur. Nam dum promulgatur lex, ne quis carnibus vescatur Quadragesima: Rex quidem eam ab aula sua propter exemplum iubebit obseruari; nemo tamen est qui existimet, ipsi licentiam carnes comedendi nummis esse redimẽdam. Legib. nostris interdictum est; ne quis sclopos, cuiuscunq; tandem sint generis gestet vel circumferat. Nullus tamẽ vitio vertet Regi, si comitatui suo eorũ vsum imperet, cum prædones aliosque homines sceleratos aut perduelles persequi voluerit.

Bonus Rex itaq; etsi supra legem est, vt modo dicebam, curabit tamen vt actiones suæ legi respondeant, & ex mera sua voluntate: sed non quasi legi subiectus, nec ad eius obseruationem obligatus.

Iam postquam ita clare probatum est à me ex legibus Fundamentalibus,

& praxi huius noſtri regni, quid iuris & poteſtatis habeat Rex in ditionē ſuam & ſubditos: intellectu perquam eſt facile, quam obedientiam ei præſtare teneantur eius ſubditi. Loquor autem de eiuſmodi liberis Monarchijs, qualis hæc noſtra eſt, non autem de ijs Regib. quib. electione Regna obueniunt: ac minime omnium de eiuſmodi Ducib. cuiuſmodi ſunt VENETIANI, quorū Ariſtocraticum & certis finib. circumſcriptum finitumq; imperium, nulla ratione liberis Monarchijs (etſi ea nonnullorum fuerit malitia, vt non puduerit eos nullum inter vtramq; Regiminis formam diſcrimen agnoſcere) eſt ęquiparandū. Quod ſi nullis principib. nec Dynaſtis feudatarijs & vaſallis, quemcunq; adferant prætextū, licet arguere nec remouere ſupremum ſuum dominum (ꝙ ipſo Sole clarius eſt ex omniū gentium legibus) quanto minus ſubditis & vaſallis maximi ſui domini Regis puta, reſiſtere ei, aut de ſolio eū deturbare licebit? Nullum eſt in vniuerſo Regno forum in quo fas eſt ſubditis

magiſtratum ſuum quamuis inferiorẽ, remouere: neque enim oppidanis integrum eſt, Prætorem ſuum deijcere de loco ante tempus quo nouus creandus eſt: nec in politia Eccleſiaſtica grex vlla ſpecie poteſt paſtorẽ ſuum dignitate ſua priuare: neq; etiam de eo ferre iudiciũ: Imo ne miſellus quidem ludimagiſter à ſuis diſcipulis poteſt iure reijci.

Quod ſi hi inquam (quorum nonnulli inferiores tantum ſunt ſubalterni & temporarij magiſtratus, nullus autẽ eorum vlla ratione dignitate cum Rege comparandus) nulla de cauſa, nulla ſpecie nec prætextu remoueri debent ab ijs, quibus præfecti ſunt: quanto minus licitum exiſtimabitur vllo obtentu magnum Prætorem & ludimagiſtrum totius regni coarguere & deturbare? Niſi forte tota ratione legum omnium & vniuerſi ordinis inuerſa, ij, qui parent ſuperiores eorum quibus parent, qui iudicantur, iudicum, quiq; reguntur rectores dominorum præpoſitorumq; ſuorum conſtituantur.

Con-

Conuenientia vero legis Naturæ in hoc nostro fundamento, cum legibus & constitutionibus diuinis & humanis iam allatis à duob. similitudinibus fiet euidentissima. Rex ad subditos suos recte patri liberos habenti, & capiti corporis ex varijs membris compositi cõparatur. Quicunque enim in Dei populo boni fuerunt principes & magistratus se erga subditos suos patres esse agnouerunt & professi sunt. Alias vero Respub. bene constitutas quod attinet, titul⁹ Patris patriæ semper tributus est, & plerumq; adhuc Regibus tribuitur. Et certe Regis erga subditos suos munus, cum officio capitis erga corporis & singula eiusdem membra apprime congruit. A capite enim rationis & iudicij sede oritur cura & prouidẽtia moderandi corpus, & præueniendi omnia aduersa, quæ vel ei, vel parti eius alicui queant accidere. Caput solicitũ est de corpore, & Rex de suis subditis, vt ratiocinatio & directio à capite fluit: Exequutio a. ei respondens ad cætera

mem-

membra pertinet, ſecundum munus vniuſcuiuſq; eorũ, ita etiam inter principem & ſubditos ſe res habet. Quemadmodum iudiciũ à capite procedens non tantum vti poteſt ſingulorũ membrorum munere, quamdiu quidem id obire poſſunt: verum etiam ſi vllum eorum affectum ſit ac perturbatum, debet proſpicere de remedio, quo reſtituatur; aut ſi nulla ratione curari queat vt ſecetur, ne cætera inficiat: ſic etiam princeps. Deniq; prout ſemper aliqua ſpes ſupereſt ſonandi membrum affectum morbo capitis auſpicijs, quamdiu illud ſanum eſt: contra vero ſi ipſum morbidum fuerit, reliqua omnia membra ei malo communicant: ita etiã res habet inter principem & eius ſubditos.

Jam vero de patre, cuius στοργὴν erga ſuos liberos prima huius tractatus parte (vbi de Regum in ſubditos ſuos officijs) explicui: diſpicite quæſo, quid ei debeant nati, & an non monſtroſum & contra naturã futurũ ſit, quicq̃d tandem obtendatur, ſi filii eius in eum inſurgant, ei obloquantur, pro arbitratu

ſuo

ſuo reſiſtant, eoq; è medio ſublato aut reiecto, alium ſibi in eius locum adoptent? Poteſt ne vllus prætextus impietatis aut ſeueritatis eius legitima eſſe liberis manus ipſi iniiciendi cauſa.

Quamuis autem ita à natura comparatum ſit, vt amor aſcendat potius quam deſcendat: fac tamen verum eſſe, patrem liberos ſuos maximo odio proſequi, atrociſſimisq; adficere iniuriis. Eſt ne quiſquam tam ab omni ratione alienus, qui iudicet, licere eis par pari referre? Imo fingamus, patrem furioſe filios ſuos gladio ſtricto inſequi? Quid? faſne ipſis erit conuerſis repercutere, aut vlla ratione quam fuga reſiſtere? Sane etſi præter brutorum & omni ratione deſtitutorum animantiũ exemplum nihil afferri poſſet, vel illud tamẽ cõfirmando huic argumẽto ſatis eſſet.

Haud raro legimus apud authores, ſummam eſſe ciconiarum in parentes ſuos ætate confectos pietatem. Ac generatim nouimus, varia eſſe tam aliarũ beſtiarum, quam volucrum genera, quę violenter, & quidem ſæpe non ſine ſanguine

guine multisq; vulneribus pullos suos, vt primum vident quod seipsos tueri possunt, à sede pellunt. Nunquam autē nobis lectum, nunquam auditum, pullos maioribus suis, si viperas excipimus, resistere. Quod argumento est, eos quos ratione præditos esse decebat, & tamen præter omnē rationē & naturæ instinctum exemplum hoc imitantur viperea natura præditos & indutos esse.

De similitudine autem capitis & corporis fieri q.dē potest, vt caput cogatur membrum aliq; putridum (vt modo dicebā) quo reliquū corpus sanū seruetur secare: sed quo loco corpus esse queat, si caput proptereaq; infirmum, malisq; nonnullis obnoxium sit, amputetur, lectorum iudicio relinquo.

Quare, vt etiam huic dissertatiunculæ meæ præsenti finē imponā, si licitū est liberis vllo obtentu in patrem suum insurgere, eoq; reiecto aut exciso alium sibi in eius locum pro arbitratu suo eligere: si corpus vt saluum & incolume sit potest iure propter vllas, quib. laborat caput, infirmitates illud auellere.

Fateor causam nullã esse, cur negẽ populo licere, contra principẽ rebellare, eum arguere,& pro animi sui libitu tollere,aut de fastigio dignitatis deturbare. An vero hæ,quas proposui, similitudines,aptiores sint,meliusq; ob oculos ponant Regis officiũ ijs quæ petuntur ab artificib. & Medicis (à quib. tamen plurimum se oblectant ij scriptores,qui se sententiæ nostræ aduersarios profitentur) iudicium similiter penes prudentem lectorem esto.

Quod si aliqua forte hic cuiquã circa ea,quibus de hactenus disserui,suboriantur dubia: respondendo ad quatuor, quæ omniũ sunt præcipua & grauissima quæ adferri possunt (quod me vltimo loco facturum recepi) ei satisfaciam, & sic totam hanc dissertatiunculam absoluam.

Principio obijcitur à multis,q̃ operã suam ponunt in scribendis Apologijs pro Rebellione & proditione, vnumquemque natum esse,vt ea sit in Remp. suã propensione animi & affectu, quo erga matrem est eiq; omnia,quæ matri

tene.

tenetur,præſtet officia. Bonos itaq; ciues eam quaſſatam, lethaliter vulneratam & afflictam videntes,quod fit nonnunquam ab ijs regib. & tyrannis amore ſuo & officio, quo chariſſimæ patriæ deuincti ſunt,induci&compelli,vt manum operi admoueant, vt eam tandem à tam exitiali peſte liberent.

Ad quam primam aduerſariorum obiectionẽ duo reſpõdeo.Primum certiſſimum eſſe in Theologia Axioma nõ eſſe facienda mala,vt bona eueniant,ac idcirco Regis impietatem nunquam poſſe cauſam eſſe, vt qui tam diuino q̃ humano iure ab eo ſunt iudicandi: eius fiant iudices. Et ſane ſi priuato non eſt licitum, ab aduerſario ſuo illatam ſibi iniuriam vlciſci (ſiquidem Deus ſoli magiſtratui gladij dedit poteſtatem) quanto minus vniuerſo populo,aut vlli inter eos (quum omnes mere ſint priuati, authoritate penes vnum ingratũ vt ante docui reſidente)ſibi ad quos nõ pertinet, vſum gladii aduerſus eum, cuius ſolius eſt, Magiſtratum puta, ſumere &arripere licebit.

Se-

Secundum respondeo eis tantum abesse, vt Rempubl. leuent difficultatibus & discrimine in quo versatur liberent:) quod tamen caput est defensionis, quam pro se adferre solent) vt potius eas magis magisq; in perniciē ipsius accumulent, atq; ita fieri, vt Rebellio contrarios prorsus ab eis, quos obtendunt producat effectus. Neq; enim Rex iam impotens fingi potest, quin imperium eius Remp. melius contineat, eique sit vtilius, quam esse queat ipso è medio sublato introducta Anarchia.

Principio enim omnis in Rebuspub. periculosa est repentina mutatio, quādoquidē per eam spes fit vnicuiq; priuato seipsum euehendi & alienis plumis, ꝙ dicitur volandi, omnibus insolentijs, quæ ab inordinata & incomposita turba fiducia impunitatis committi possunt laxatis tunc habenis, propter rerum omniū perturbationē. Deinde certissimum est Regē nunquam posse tam deplorate vitijs addictū esse, quin generatim faueat iustitiæ ordinemque aliquē in omnibus tueatur & cōseruet,

ijs tantũ exceptis, ad q̃ soluta eius animi libido & appetit⁹ eũ abripiunt. vbi vero nullus est Rex, nihil cuiquã est illicitũ.

Comprobat igitur res ipsa veterem Philosophorum sententiam satius esse in ea viuere Repub. vbi nemini quicquã licet, q̃ in ea, in qua omnib. licẽt omnia, ea tũ temporis equũ indomitũ referente, q sessorẽ suum excussit. Nam vt p̃clare diuinus Salustius: Præstaret aliquid minus cõpositi, nõnullosq; næuos tolerare in Rep. q̃ specie reformãdi & corrigendi penit⁹ eã labefactare & euertere.

Alterã obiectionẽ petunt à maledictione, q̃ Reip. impendet, q̃ Rex improbus administrat: Non potest, inquiunt, vllum opus Deo esse acceptius, nec officium magis debitum Reipub. reddi, quam si ab eiusmodi maledictione liberetur, & homines suam sibi afferant vindicentq; libertatem quam exoptare & persequi omnib. à natura est inditum.

Cui Aduersariorũ argumento vt respondeam, fateor Regẽ impium à Deo dari populo suo in maledictionẽ & peccatorũ, quib. cum irritauerũt, vindictã.

Li-

Licere a. ipsis authoritate ꝓpria eã sibi à Deo immissam ꝓpellere maledictionẽ, nego. Et quid ni negẽ? An quisquã est qui inficiabitur, Regem Babelis maledictioni fuisse Dei populo, ꝓut clarè ipsi Prophetia de captiuitate, qua abducendus erat, Deus prædixerat, & interminatus fuerat. Quid fuit Nero, dum vixit Ecclesiæ Christianæ? Et tamen Ieremias & Paulus (vt ante intellexistis) nõ tantum præceperunt vt eis parerent, sed etiã vt obnixe pro salutẽ & incolumitate illorum Deum orarent.

Certũ igitur est, (vt prolixe antea ex lege diuina fuit cõfirmatũ) tolerantia, serias ad Deum preces, vitæq; in melius mutationẽ, sola esse legitima media ad mouendũ Deum, vt eos graui ista leuet maledictione. Vindicationẽ vero libertatis ꝙ attinet, quam tandem habent subditi legitimã potestatẽ reuocandi, sibique sumendi illud ius, cui antea tam plene scientes prudentesque renunciarunt? Si enim immunitates statui vel ordini alicui subditorum suorum à se aut prædecessoribus suis aliquando

concessas, iuste non potest reuocare: multo minus certe subditis fas erit eam principi eripere supremam & absolutã potestatem, qua ipse & prædecessores sui tamdiu in ipsos vsi sunt.

Infelix vero temporis iniquitas, quæ sępe felicissimos cõatibus illorum periniquis, qui Rebelliones excitarunt, largita est successus.

Tertium aduersarijs suppeditat, quod obijciunt. Prosperi successus, inquiunt quos dedit Deus orsis ac cæptubus eiusmodi manifestum reddunt reipsa Deum iustæ autorum eorum causæ fauisse: Respondeo: verum quidem esse, quod euentus præliorum æque ac rerũ aliarum omnium, quæ in mundo accidunt, in solius Dei positi sunt arbitrio, & ea ratio sit, cur in scriptura Deus dicatur exercituum.

Si quis autem ex generali hoc principio concludat eum specialiter iustæ causæ victoriam concedere: eadem opera probaturus est, Philistæos, aliosq; populi Dei finitimos hostes, cum varias ab eo reportarint victorias, iustiorem

caufam in eis, quę intulerunt ipfi bellis, habuiffe. Quin etiam eadem ratiocinatione bona eiufdem contra Dei arçam caufa fuerit. Nam & eam in prælio cæperunt, & apud fe fatis diu captiuam detinuerunt.

Huc accedit quod omnes melioris notæ fcriptores cum Theologi, tum alij, Monomachias fiue duella (quæ tamen eo obtentu ineuntur, quod Deus eorum exitu declaraturus eft, vtri parti caufa iuftior) improbent. Sic enim nobis habendum eft, alterum qui extra noxam eft, coram Deo non effe innocentem. Fit igitur fæpe, vt Deus eorum opera, qui iniuftam tuentur caufam, fuam ipfius vindicet iuftiffime, poftea vero iræ fuæ flagella in ignem abijciat. Quod in Dei populo haud raro accidiffe notum eft: Iratus enim hoftes eis fufcitauit, fufcitatos cõfirmauit, donec fefe coram ipfo humiliarent. Tum vero eofdem hoftes ipfis tradidit.

Eadem ratione Deus vt fummus iudex poteft iuftis pœnis afficere fuum vicarium, & cum peccauerit Rebellione

ſubditos eius excitare, qui rebellionem ei retribuant. Id vbi factum eſt, partes inſtrumentorum, Diaboli partibus intẽtãdis & torquendis, quos Deus ipſi, tanquã Carnifici ſuo tradit nihilo ſunt meliores. Quare vt à principio dixi, ſi de cauſa ex euentu concluditur, argumentũ fit quod fallax ſæpe ac futile eſt.

Poſtremum quod opponunt Aduerſarij, nititur mutua ſtipulatione, quam vocant, q̃ inter Regẽ & ſubditos intercedit, quo tempore eſt inaugurandus. Aiunt.n.ibi pactum iniri inter vtroſque & in illud cũ Regẽ, tum populũ iurare. cõſequens igitur eſt ſententia ipſorum, vt ſi altera cõtractus pars à Rege infringatur: ſubditi ad alteram obſeruandam amplius nõ ſint obſtricti, ſed ab eo ipſo iuramento, quo Regi ſeſe adſtrinxerãt, abſoluti. Contractus .n. inquiunt inter duas partes ex omni iure alteram liberat, ſi altera eum non ſeruauerit.

Quanquam vero vt huic etiam ſatisfiat obiectioni inficias eam tale pactum fieri in Regis inauguratione, præſertim quod eam habeat clauſulã irritantem,

quam

quam iſti adferunt. Tamen fateor Regem, cum primum Regnum ſuſcipit, ſubditis ſuis polliceri, ſe honeſte & fideliter munere ſibi à Deo in eos commiſſo & mandato functurū eſſe. Fac a. eum poſtea promiſſa ſua ſic exuere, vt nulla prorſus ratione poſſit excuſari, quæritur, quis ſit futurus iudex ſolutæ ab ipſo cōuentionis, vt maxime hoc detur pacta iſta ſubditis omni meliori modo pro fidelitatis ab ipſis præſtādæ ratione confirmata eſſe. Neminem eſſe arbitror, vel minima præditum iuris ciuilis ſcientia, cui dubium ſit, nullo iure nec ciuili nec municipali vllius gentis contractum perturbatum & ſolutum ab altero contrahentium, ac proinde alterum ab obſeruatione eius ſolutum eſſe, iudicari, niſi prius à iudice ordinario de eo, qui in culpa eſt, & contractum ſolui legitime cognoſcatur. Alioquin vnicuique parti & iudici in ſua cauſa eſſe licebit, quod omnium conſenſu longe eſt abſurdiſſimum. In his vero pactis & conuentis, quæ intercedunt inter Regem eiuſque ſubditos vnus Deus omni

proculdubio iudex eſt, ſimul quod ei ſoli Rex adminiſtrationis ſuæ (vt aliquoties iamdictum fuit) rationem reddere tenetur: ſimul etiam quod iuramento quod præſtatur vtrinq; in ipſa inauguratione, iudex & vindex eius conſtituitur, qui ea interciderit. Enimvero in conſpectu eius, vt qui ſolus iudex eorũ eſt, omnia iuramenta fieri debent.

Quum igitur Deus vnicus ſit pactorum iudex, cognitio & vindicta eius ſolius eſt: ex quo neceſſario cõficitur, ſententiam à Deo in Regem pacta non ſeruantem, ferendam eſſe priusquam ſubditi ſe ſacramento liberatos eſſe, ſtatuere queant.

Qualis igitur illa ſit iuſtitia, ſi idem ſit pars & iudex, ſibi partes munuſque Dei ſumens & vſurpans, nemo eſt qui non facilime ex hoc argumento perſpiciat. Et num penes turbam capite orbatam & deſtitutam erit pro arbitratu & libitu ſuo ſubiectionem faſtidire iugum regiminis, quod Deus ipſi impoſuit, excutere, eum à quo iudicanda & punienda eſt, iudicare ſupplicijſq; afficere:

cere:

cere: deniq; in ea ipsa, cui violentia sua se palam fauere & addictam esse profitetur, causa munus seueri iudicis aut arbitri ad se rapere & vsurpare? Imo si quod res est loquamur, nec Rex de populi, nec populus de Regis fide violata hoc casu iudicare deberet. Nam si recte consideremus partes, quo tempore inuicem contrahunt, Rex vna est: subditorum autem vniuersum corpus, altera.

Itaq; cum certum sit, Regem, si accideret, vt totum subditorum suorũ corpus in eum rebellasset, non debere tali casu ac si liberatus esset omni promissione sua & iureiurando, hostem se gerere infestissimum, nec moliri omnium subditorum & patriæ suæ exitium: & si debeat in præcipuos vniuersalis illius rebellionis authores & faces iuste animaduertere; quanto minus igitur populus (qui semper ei subiectus manet & omni destitutus authoritate, quo ad se) poterit Regem suum iudicare, ipsumq; euertere conabitur: si secus fiat, populus vt pactorũ aliter, haud citius Regẽ suũ accersct perturbatæ conuentionis:

quam Rex populum eiusdem criminis insimulabit: qua ratione fiet vt pars sit iudex in propria causa, vt iam ante dictum fuit.

Quo loco similiter notandum venit, officia & fidelitatem, in quæ iurant subditi, non solum eos deuincire principi suo, cui iurant, verum etiam omnibus legitimis eius heredibus cum hereditaria successio in regna à Dei populo cæperit, & feliciter in multis Christianorum Rebuspub. continuata sit. Adeo vt nec in principe hæresis, nec statutum, nec lex vlla populo immunitatem afferre possit, qua Regi suo & successoribus eius, legibus Regni fundamentalibus constitutis, iusiurandum præstare non teneatur. Quum ipsorum supremus Dominus hereditarius sit, ac proinde natiuitate seu propinquitate non iure aliquo inaugurationis ad regnum perueniat: non minus iniustum est, (cum corona nunquam vacet) successorem, ne regnum obtineat, impedire ac prædecessorem eijcere. Quo momento enim Rex qui potitur, expirat:

pro-

proximus eius legitimus heres locum eius ingreditur. Eum igitur non admittere, aut alium intrudere, non est aditu prohibere, quibus accedere non licet: sed iustum suum Regem præter ius exigere.

Spero autem totum Galliarum Regnum iam agnoscere superstitiosam ligistarum rebellionem, qui obtentu hereseos, vi armata tam diu maximo totius Regni detrimento, proprium & legitimum suum Regem à possessione sua hæreditaria arcuerunt.

Ista vero vtens dissertatione & pro Regibus Apologia, non mihi ea mens est, Principes liberos & absolutos quoscunque tandem committant errores & indigna facinora, nullas omnino dare pœnas oportere: quasi mundus pro eis solis cōditus & ordinatus esset, eisq; omnia q̄ in eo sunt sursum deorsum, absq; vlla cuiusquā contradictione, p animi sui libidine versare liceret. Imo cōtra, cū eos ad

Deum adesse iubeo (qui vnus ipsorum iudex est ordinarius) relinquo eos præceptori, omnium, qui excogitari possunt, seuerissimo. Quo magis enim Rex supra reliquos omnium hominum ordines à Deo euectus est, eius solium sedibus eorum supereminet, eo magis creatori suo deuincitur. Quamobrem si sui sit immemor (cũ tanta sit eius ingratitudo, quanta est excellentia) eo grauius futurum est ipsius supplicium. Quanta enim eius est eminentia, tanta erit etiam qua compensabitur, ruina: Quanto enim quis Deo magis obstrictus est, tanto maior ab eo noxa committitur. Iouis fulmina sæpius & grauius feriunt altas quercus, quam humiles salices: subsellium supremum lubricissimum est.

Regem vllum sui erga Deum officij, aut vocationis sibi incumbentis oblitum fuisse, nunquam auditum fuit, quin

Deus

Deus supplicij grauitate, magnitudinem ingratitudinis eius vltus sit.

Neque etiam fore existimo, vt argumentis huius meæ dissertationis subditos adducam, eisque persuadeam, ne vlli eorum posthac incitari se patiantur, vt in principes improbos insurgant & rebellent.

Sed committant iustitiæ & prouidentiæ diuinæ, quæ olim effecit, vt vel pediculi & abiectissimus terræ puluis elati Pharaonis compesceret insolentiam, vt pro bona voluntate & placito excitet in pœnam impiorum Regum flagella. Id vnum hic ago, vt in quantum possum omnibus Christianis lectoribus qui nudo nomine non contenti vita sua ac fructib. bonorum operum, quos perferunt quotidie, se reuera Christianos esse declarant, his certissimis & infallibilib. argumẽtis persuadeam, vt simul mentes & manus

abstineant & puras habeant à prodigiosis istis ac nefarijs rebellionibus quandocunq; eas principis de Deo promerebitur improbitas: quo, cum, visum fuerit Deo eiusmodi Principum flagella, & indignationis suæ instrumenta in ignẽ abijcere & perdere: vos stare possitis mundis manib. & conscientijs immaculatis, quippe q ostenderitis omni vita vestra, vere vos esse quod dicamini erga Deũ, & officiosos parentesq; subditos in vestrum Regẽ, iudiciũ vindictamq; omniũ iniuriarũ, quas vobis intulit ei, cuius solius est, committentes. Sed Deũ precatus, vt benedictiones suas, nobis perpetuet, sperans etiã eũ facturũ esse, nec immißurũ nobis tã formidolosas calamitates, nec desolationem: id vnice opto, vt Rex noster se gerat & inter nos in posterum semper viuat tanquam Deus in terris, parensq; nostri amantissimus, eis præ-

ditus